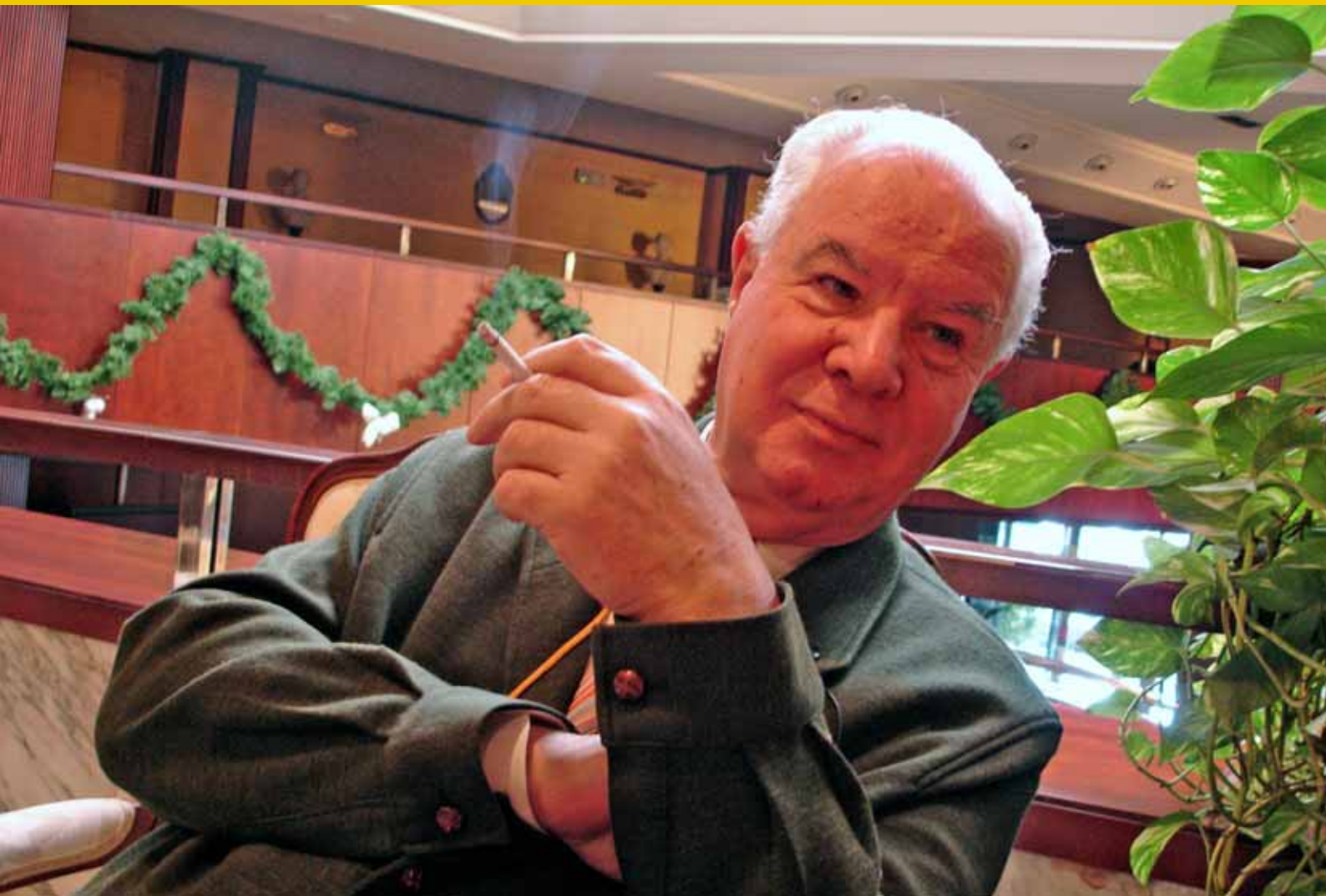

ÁLVARO SARMIENTO

FUNDACIÓN LATINO GRAMEEN

La Fundación Latino Grameen nasqué a fi de difondre la filosofia i la metodologia del Banc Grameen de Bangladesh. En aquests moments, té en fase de desenvolupament diversos projectes de microcrèdits a la República Dominicana, a Nicaragua i a Honduras, i, en un futur proper, espera ampliar el seu radi d'acció a altres països de Llatinoamèrica i d'Àfrica.

La Fundación Latino Grameen nació con objeto de difundir la filosofía y la metodología del Banco Grameen de Bangladesh. En estos momentos, tiene en fase de desarrollo diversos proyectos de microcréditos en República Dominicana, en Nicaragua y Honduras, y, en un futuro próximo, espera ampliar su radio de acción a otros países de Latinoamérica y de África.

UNCDF / Adam Rogers / Bangladesh

© Banco Interamericano de Desarrollo / Jesus Ynostroza / Chile

Álvaro Sarmiento, enginyer industrial i cònsol honorari de Bangladesh, conegué Muhammad Yunus, el "pare dels microcrèdits", el 1995. Des d'aquell dia es convertí en un apassionat del mètode Grameen i en participà en la difusió fins a constituir el 2004 la Fundació Latino Grameen (FLAG), que té la seu a Espanya i de la qual és secretari. Per la seva condició de cònsol, ha acompanyat la reina d'Espanya en els seus viatges a Bangladesh per conèixer sobre el terreny el funcionament i els bons resultats del programa de microcrèdits del Banc Grameen; sistema financer al qual la reina Sofia dona un suport entusiasta i decidit.

La Fundació Latino Grameen està associada al Grameen Trust, el fons creat pel professor Yunus per donar suport a l'inici de rèpliques Grameen en altres països. Els més de cent projectes en 35 països demostren que el model és exportable i que funciona si s'adapta a la realitat local. En els propers anys, la Fundació Latino implantarà el sistema Grameen a Llatinoamèrica (amb la qual comparteix l'idioma) i a Àfrica (per la proximitat geogràfica amb aquest continent).

Álvaro Sarmiento, ingeniero industrial y cónsul honorario de Bangladesh, conoció a Muhammad Yunus, el "padre de los microcréditos", en 1995. Desde aquel día se convirtió en un apasionado del método Grameen y participó en su difusión hasta constituir en 2004 la Fundación Latino Grameen (FLAG), que tiene su sede en España y de la que es secretario. En su calidad de cónsul, ha acompañado a la reina de España en sus viajes a Bangladesh para conocer sobre el terreno el funcionamiento y los buenos resultados del programa de microcréditos del Banco Grameen; sistema financiero al que doña Sofía presta un apoyo entusiasta y decidido.

La Fundación Latino Grameen está asociada al Grameen Trust, el fondo creado por el profesor Yunus para apoyar el inicio de réplicas Grameen en otros países. Los más de cien proyectos en 35 países prueban que el modelo es exportable y que funciona si se adapta a la realidad local. En los próximos años, la Fundación Latino implantará el sistema Grameen en Latinoamérica (con la que comparte el idioma) y en África (por la proximidad geográfica con este continente).

Cooperant - Això no obstant, la majoria dels projectes de microcrèdits del Banc Grameen tenen lloc a Àsia i no a Àfrica o a Llatinoamèrica, per què?

Cooperant - Sin embargo, la mayoría de los proyectos de microcréditos del Banco Grameen tienen lugar en Asia y no en África o Latinoamérica, ¿por qué?

Álvaro Sarmiento - En primer lloc, hem de fer referència a les grans diferències, en termes de població, entre aquestes tres regions: només l'Índia duplica en població la totalitat de països de Llatinoamèrica. A més, hi ha grans diferències en la distribució territorial de la pobresa. A l'Amèrica Llatina la major quantitat de població pobre es concentra a les zones urbanes, encara que els més pobres i desatesos visquin en àrees rurals. La proporció de població urbana/rural a Llatinoamèrica se situa al voltant del 76%/24%. Ben al contrari que la distribució a Àsia i a Àfrica, on la proporció urbana/rural és gairebé inversa.

Aquesta circumstància fa que a Llatinoamèrica, per la major quantitat de població que viu en la pobresa en zones urbanes, els serveis microfinancers estiguin implantats en aquestes àrees (la concentració ajuda a reduir els costos de gestió), i hi hagi un interès menor per arribar a les zones rurals, amb l'honrosa excepció d'algunes organitzacions no governamentals de desenvolupament.

Per contra, el camp d'acció del microfinançament a Àsia i a Àfrica és eminentment rural, i té un altíssim percentatge d'èxits.

S'ha atribuït a la distància geogràfica i a les barres lingüístiques la dificultat d'exportar el sistema Grameen a altres continents. És clar que les "resolucions" que aplica el Banc Grameen en el seu programa de microcrèdits a Bangladesh, com ara la que recomana el cultiu i consum de verdures (fet que respon a un problema local de falta de vitamina A, causa freqüent de ceguesa infantil), o la que aconsella que no s'han de donar ni acceptar dots en els matrimonis dels fills (cosa que constitueix una autèntica revolució social contra l'arrelat costum bangladesí de dotar les filles per al matrimoni), no tindrien sentit a Llatinoamèrica.

Dirección General de Cooperación / Marina Estarellas / India

El microcrèdit no funciona pertot igual; tot i que, com diu Yunus, la cultura de la pobresa és la mateixa i hi ha un teixit comú més enllà de les diferències. Sabem que el microcrèdit no és la panacea, però és una eina per mitigar la pobresa, i a més contribueix a fer que els nins vagin a l'escola, les famílies tinguin accés a la salut i les persones, particularment les dones, puguin prendre decisions que les ajudin a millorar les seves vides.

En primer lugar, tenemos que referirnos a las grandes diferencias, en términos de población, entre estas tres regiones: sólo la India duplica en población a la totalidad de países de Latinoamérica. Además, existen grandes diferencias en la distribución territorial de la pobreza. En América Latina la mayor cantidad de población pobre se concentra en las zonas urbanas, aun cuando los más pobres y desatendidos vivan en áreas rurales. La proporción de población urbana / rural en Latinoamérica se sitúa en torno al 76% / 24%. Bien al contrario que la distribución en Asia y África, donde la proporción urbana / rural es casi inversa.

Esta circunstancia hace que en Latinoamérica, por su mayor cantidad de población en la pobreza en zonas urbanas, los servicios microfi-

nancieros estén implantados en esas áreas (la concentración ayuda a reducir los costos de gestión), y exista un menor interés por llegar a las zonas rurales, con la honrosa excepción de algunas organizaciones no gubernamentales de desarrollo.

Por el contrario, el campo de acción de la microfinanciación en

“El microcrèdit és una eina per mitigar la pobresa”

“El microcrédito es una herramienta para mitigar la pobreza”

Asia y África es eminentemente rural, y tiene un altísimo porcentaje de éxitos.

Se ha atribuido a la distancia geográfica y a las barreras lingüísticas la dificultad de exportar el sistema Grameen a otros continentes. Está claro que las “resoluciones” que aplica el Banco Grameen en su programa de microcréditos en Bangladesh: como la que recomienda el cultivo y consumo de verduras (lo que responde a un problema local de falta de vitamina A, causa frecuente de ceguera infantil), o la que aconseja que no se deben dar ni aceptar dotes en los matrimonios de los hijos (lo que constituye una auténtica revolución social contra la arraigada costumbre bangladesí de dotar a las hijas para el matrimonio), no tendrían sentido en Latinoamérica.

El microcrédito no funciona en todas partes igual; aunque, como dice Yunus, la cultura de la pobreza es la misma y hay un tejido común más allá de las diferencias. Sabemos que el microcrédito no es la panacea, pero es una herramienta para mitigar la pobreza, y además contribuye a que los niños vayan a la escuela, las familias tengan acceso a la salud y las personas, particularmente las mujeres, puedan tomar decisiones que les ayuden a mejorar sus vidas.

C. - Com descriuria el panorama microfinancer a Llatinoamèrica?

C. - ¿Cómo describiría el panorama microfinanciero en Latinoamérica?

A. S. - Prèviament caldria aclarir que, en aquesta regió, s'usa indiscriminadament el terme "microcrèdit" per designar qualsevol tipus d'operació financera que la banca tradicional consideraria "petita" i que nosaltres denominariem "crèdit a la petita i mitjana empresa" o "crèdit al consum" (a l'Amèrica Llatina més de 110 milions d'habitants viuen de negocis propis creats amb petites quantitats de diners).

La majoria són préstecs condicionats a garanties o avals, o subjectes a severíssims controls i recàrrecs d'agències executives en cas d'impagament. Durant els últims anys han aparegut nombroses entitats semi-bancàries, gairebé totes amb ànim de lucre, a les quals és difícil emmarcar dins el que entenem per microcrèdit.

Podríem establir tres grans categories per referir-nos a les institucions microfinanceres a Llatinoamèrica:

– El primer grup (desgraciadament el menys nombrós) el componen les ONGD, que desenvolupen la seva tasca fonamentalment a les zones rurals, on els nivells de misèria tripliquen els de les ciutats i les mancances econòmiques i socials són dramàtiques.

– El segon grup el constitueixen aquelles institucions que, si bé tingueren l'origen en una ONGD o varen néixer per atendre els clients amb menys recursos, avui formen part de les anomenades "microfinanceres regulades". Tenen una supervisió bancària tan exigent que fins i tot prohibeix el desenvolupament d'activitats de tipus social.

– Finalment, el tercer grup el formen els bancs comercials, que últimament incorporen els sectors de menors ingressos a la seva clientela. A Guatemala, per exemple, la difusió dels seus serveis és a càrrec de persones que parlen els dialectes locals maies, i s'utilitzen màquines que prenen empremtes digitals si la persona no pot firmar.

A. S. - *Previamente habría que aclarar que, en esta región, se usa indiscriminadamente el término "microcrédito" para designar cualquier tipo de operación financiera que la banca tradicional consideraría "pequeña" y que nosotros denominaríamos "crédito a la pequeña y mediana empresa" o "crédito al consumo" (en América*

Espiral / Guatemala

Latina más de 110 millones de habitantes viven de negocios propios creados con pequeñas sumas de dinero).

La mayoría son préstamos condicionados a garantías o avals, o sujetos a severísimos controles y recargos de agencias ejecutivas en caso de impago. En los últimos años han aparecido numerosas entidades semi-bancarias, casi todas con ánimo de lucro, a las que es difícil enmarcar dentro de lo que entendemos por microcrédito.

Podríamos establecer tres grandes categorías para referirnos a las instituciones microfinancieras en Latinoamérica:

– El primer grupo (desgraciadamente el menos numeroso) lo componen las ONGD, que desarrollan su

Espiral / Guatemala

labor fundamentalmente en las zonas rurales, donde los niveles de miseria triplican los de las ciudades y las carencias económicas y sociales son dramáticas.

– El segundo grupo lo constituyen aquellas instituciones que, si bien tuvieron su origen en una ONGD o nacieron para atender a los clientes con menos recursos, hoy forman parte de las llamadas "microfinancieras reguladas". Tienen una supervisión bancaria tan exigente que incluso prohíbe el desarrollo de actividades de tipo social.

– Finalmente, el tercer grupo lo conforman los bancos comerciales, que últimamente vienen incorporando a los sectores de menores ingresos en su clientela. En Guatemala, por ejemplo, la difusión de sus servicios está a cargo de personas que hablan los dialectos locales maya, y se utilizan máquinas que toman huellas digitales si la persona no puede firmar.

C. - Quines conclusions es tragueren de la recent Cimera de Microcrèdit per a la Regió de Llatinoamèrica i el Carib?

C. - ¿Qué conclusiones se extrajeron de la reciente Cumbre de Microcrédito para la Región de Latinoamérica y el Caribe?

A. S. - Una de les principals conclusions ha estat comprovar que l'existència d'un sistema financer que atengui la població més pobre és un element clau per al desenvolupament. Anne Hastings, directora de Fonkoze a Haití, ho expressà molt bé: "El microcrèdit no és la meta, sinó el mitjà. La meta és acabar amb la pobresa!".

D'altra banda, les dades revelen que, avui en dia, a Llatinoamèrica només s'arriba a un 10% o a un 15% de la població potencialment beneficiària dels microcrèdits. L'immens col·lectiu sense atendre (de prop del 85%), inclou segments pràcticament desatesos d'indigència, especialment en zones rurals. Els programes de microcrèdits ajudaran a crear oportunitats d'autoocupació i d'ingressos, ja que elevaran el nivell econòmic d'aquestes poblacions, i a emprendre actuacions de desenvolupament humà, en el camp educatiu, sanitari i social, i, fonamentalment, potenciaran el paper de la dona.

A. S. - *Una de las principales conclusiones ha sido comprobar que la existencia de un sistema financiero que atienda a la población más pobre es*

un elemento clave para el desarrollo. Anne Hastings, directora de Fonkoze en Haití, lo expresó muy bien: "El microcrédito no es la meta, sino el medio. ¡La meta es terminar con la pobreza!".

Por otro lado, los datos revelan que, hoy en día, en Latinoamérica sólo se alcanza a un 10% o un 15% de la población potencialmente beneficiaria de los microcréditos. El inmenso colectivo sin atender (del orden del 85%), incluye segmentos prácticamente desatendidos de indigencia, especialmente en zonas rurales. Los programas de microcréditos van a ayudar a crear oportunidades de autoempleo y de ingresos, elevando el nivel económico de estas poblaciones, y a emprender actuaciones de desarrollo humano, en el campo educativo, sanitario y social, y, fundamentalmente, potenciarán el papel de la mujer.

C. - Com treballa FLAG i a quins països opera?

C. - ¿Cómo trabaja FLAG y en qué países opera?

A. S. - El nostre objectiu és donar suport financer i tècnic a organitzacions que vulguin desenvolupar projectes de microcrédits o implementar-los directament en cooperació amb socis locals.

En el marc de col·laboració amb el Banc Grameen de Bangladesh, FLAG ofereix el model de projecte "Clau en Mà", que consisteix en enviar un equip d'experts per

crear l'estructura local, formar el personal de la zona i gestionar el programa fins que la base estigui suficientment consolidada i l'equip local pugui agafar el relleu. També pot servir de model a altres institucions locals, que poden replicar-lo sense excessives despeses.

Hem portat aquest programa a llocs tan dispars com Myanmar, Turquia, Kosovo o Tanzània. L'experiència ens diu que la posada en marxa d'un projecte, amb mínims riscos i òptims resultats, té un termini mitjà d'entre 2 i 3 anys, amb índexs de reintegrament dels préstecs que s'apropen al 100%.

En aquests moments estem pendents d'una propera Assemblea de la Federació Internacional de La Creu i Lluna Creixent Roja, que ratifiqui l'ambiciós programa, que en col·laboració amb FLAG es proposa portar el microcrédit a tots els països africans en els pròxims 10 anys.

Respecte a Llatinoamèrica, durant la darrera Cimera Regional establírem les condicions de col·laboració amb 11 institucions microfinanceres de Bolívia, l'Equador, el Salvador, Haití, Hondures, Mèxic i la República Dominicana.

També, en coordinació amb el Banc Grameen, cooperem en la captació i canalització de recursos econòmics per a la rehabilitació de països en crisi per desastres naturals o conflictes humans. L'any passat col·laboràrem en les ajudes als damnificats del tsunami del sud-est asiàtic.

La Fundació compta amb el suport de diverses caixes d'estalvis espanyoles, i el Patronat té com a membres els presidents de Caja de Granada i Caja Municipal de Burgos. A més, mantenim convenis amb Caixa de Catalunya i la seva Fundació Un Sol Món, la fundació "Mundo en Armonía" i Metges del Món.

A. S.- Nuestro objetivo es prestar apoyo financiero y técnico a organizaciones que quieran desarrollar proyectos de microcréditos o implementarlos directamente en cooperación con socios locales.

En el marco de colaboración con el Banco Grameen de Bangladesh, FLAG ofrece el modelo de proyecto "Llave en Mano", que consiste en enviar a un equipo de expertos para crear la estructura local, formar al personal de la zona y gestionar el programa hasta que la base esté suficientemente consolidada y el equipo local pueda tomar el relevo. También puede servir de modelo a otras instituciones locales, que pueden replicarlo sin gastos excesivos.

Hemos llevado este programa a lugares tan dispares como Myanmar, Turquía, Kosovo o Tanzania. La experiencia nos dice que la puesta en marcha de un proyecto, con mínimos riesgos y óptimos resultados, tiene un plazo medio de entre 2 y 3 años, con índices de reintegro de los préstamos que se acercan al 100%.

En estos momentos estamos pendientes de una próxima Asamblea de la Federación Internacional de La Cruz y Luna Creciente Roja, que ratifique el ambicioso programa, que en colaboración con FLAG, se propone llevar el microcrédito a todos los países africanos en los próximos 10 años.

Respecto a Latinoamérica, durante la última Cumbre Regional establecimos las condiciones de colaboración con 11 instituciones microfinancieras de Bolívia, Ecuador, El Salvador, Haití, Honduras, México y República Dominicana.

También, en coordinación con el Banco Grameen, cooperamos en la captación y canalización de recursos económicos para la rehabilitación de países en crisis por desastres naturales o conflictos humanos. El pasado año colaboramos en las ayudas a los damnificados del tsunami del sudeste asiático.

FLAG / Álvaro Sarmiento jr. / República Dominicana

La Fundación cuenta con el apoyo de diversas cajas de ahorro españolas, y el Patronato tiene como miembros a los presidentes de Caja de Granada y Caja Municipal de Burgos. Además, mantenemos convenios con Caixa de Catalunya, y su Fundación Un Sol Món, la fundación "Mundo en Armonía" y Médicos del Mundo.

C. - Quines expectatives s'han dipositat en la profera Cimera Global de Microcrèdit de Halifax?

C. - ¿Qué expectativas hay depositadas en la próxima Cumbre Global de Microcrédito de Halifax?

A. S. - Crec que les expectatives són ambiciosos i factibles. En aquesta convenció es llançarà la segona fase de la Campanya de la Cimera del Microcrèdit amb dues noves metes que coincideixen amb els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, fixats per l'ONU, de reduir la pobresa absoluta a la meitat per a l'any 2015.

La primera meta aspira a aconseguir que 175 milions de les famílies més pobres del món (especialment les dones), rebin crèdit per a auto-

ocupació i altres serveis financers i empresarials per al 2015. Amb una mitjana de cinc individus per família, s'arribarà a 875 milions de persones.

La segona, tractarà que els ingressos de 100 milions de les famílies més pobres del món superin el nivell d'un dòlar diari (considerat el llindar de la pobresa extrema) per al 2015.

Penso que en els pròxims 10 anys veurem com el microcrèdit s'expandeix vigorosament per les regions africana i llatinoamericana. El nostre repte serà arribar als més pobres d'entre els pobres, i tractar de salvar el major obstacle per estendre l'abast dels microcrèdits: la falta de disponibilitat de diners de donants per ajudar a aconseguir que els programes de microcrèdit superin els primers anys, fins a assolir el llindar de sostenibilitat.

A. S. - *Creo que las expectativas son ambiciosas y factibles. En esta convención va a lanzarse la segunda fase de la Campaña de la Cumbre del Microcrédito con dos nuevas metas que coinciden con los Objetivos de Desarrollo del Milenio, fijados por la ONU, de reducir la pobreza absoluta a la mitad para el año 2015.*

La primera meta aspira a que 175 millones de las familias más pobres del mundo (especialmente las mujeres), estén recibiendo crédito para autoempleo y otros servicios financieros y empresariales para 2015. Con un promedio de cinco individuos por familia, se alcanzará a 875 millones de personas.

La segunda, tratará de que los ingresos de 100 millones de las familias más pobres del mundo superen el nivel de un dólar diario (considerado el umbral de la pobreza extrema) para 2015.

Pienso que en los próximos 10 años vamos a ver cómo el microcrédito se expande vigorosamente por las regiones africana y latinoamericana. Nuestro reto será llegar a los más pobres de entre los pobres, y tratar de salvar el mayor obstáculo para extender el alcance de los microcréditos: la falta de disponibilidad de dinero de donantes para ayudar a que los programas de microcrédito superen los primeros años, hasta alcanzar el umbral de sostenibilidad.

www.funlag.org